

KOMUNIKAT ORGANIZACYJNY nr 1
DLA UCZESTNIKÓW ZAWODÓW LAUREATÓW-GALI FINAŁOWEJ
XXX OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU HISTORYCZNEGO
IM. MAJORA MARKA GAJEWSKIEGO
„LOS Y ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO
W LATACH 1921–1956. OD TRAKTATU RYSKIEGO DO ŻOŁNIERZY NIEZŁOMNYCH”

Uczniowie biorący udział w Zawodach Laureatów-Gali Finałowej powinni wykazać się:

- wiedzą i umiejętnościami z zakresu historii Polski i historii powszechnej w latach 1921–1956 określonymi w podstawie programowej szkoły podstawowej oraz szkoły branżowej I stopnia,
- znajomością zagadnień z historii Polski i historii powszechnej w latach 1921–1956 wykraczających poza podstawę programową szkoły podstawowej oraz szkoły branżowej I stopnia,
- wiedzą dotyczącą oręża polskiego w latach 1921–1956 z uwzględnieniem znajomości broni i barwy, architektury obronnej, topografii wojskowej, heraldyki, sfragistyki, falerystyki, literatury, muzyki i pieśni, malarstwa historycznego, biografii działaczy politycznych i wojskowych.

Zawody Laureatów zostaną przeprowadzone w Warszawie w dniach **4–6 czerwca 2025 r.** i obejmować będą następujące konkurencje:

1. **Broń i barwa** – uczestnicy powinni wykazać się znajomością polskich formacji wojskowych (w tym stroju i uzbrojenia) oraz wiedzą dotyczącą heraldyki, sfragistyki i falerystyki.
2. **Geografia militarna** – uczestnicy powinni wykazać się umiejętnością analizy mapy historycznej i planu bitwy.
3. **Historia oręża polskiego w sztuce** – uczestnicy powinni wykazać się umiejętnością analizy: tekstów narracyjnych (np. fragmentów traktatów, listów, pamiętników, pieśni, utworów literackich, opracowań historycznych), ikonografii (malarstwo historyczne) oraz filmów historycznych.
4. **Eksponat muzealny, zabytki i obiekty historyczne** – uczestnicy powinni wykazać się znajomością elementów uzbrojenia w zasobach muzealnych oraz znajomością zabytków i budowli obronnych.

Zalecana literatura

- Anders W., *Bez ostatniego rozdziału. Wspomnienia z lat 1939-1946*, Warszawa 2018.
- Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944-1956*, red. S. Poleszak i in., Lublin-Warszawa 2020.**
- Baliszewski D., Kunert A.K, *Ilustrowany przewodnik po Polsce stalinowskiej*, t. I 1944-1945, Warszawa 1999.
- Bartoszewski W., *Dni walczącej stolicy. Kronika Powstania Warszawskiego 1944*, Warszawa 2004.
- Beevor A., *Druga wojna światowa*, Kraków 2015.
- Bigoszevska W., *Polskie order i odznaczenia*, Warszawa 1989.
- Bojarski P., *1956. Przebudzeni*, Warszawa 2016.
- Borodziej W., Chmielarz A., Friszke A., Kunert A., *Polska Podziemna 1939-1945*, Warszawa 1991.**
- Bór-Komorowski T., *Armia podziemna*, Warszawa 2014.
- Böhler J., *Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce*, Kraków 2009.
- Brzoza C., *Polska w czasach niepodległości i drugiej wojny światowej 1918-1945*, Kraków 2001.
- Cenckiewicz S., *Geneza Ludowego Wojska Polskiego 1943-1945*, Warszawa 2017.
- Chodakiewicz M. J., *Żydzi i Polacy 1918-1955. Współistnienie – zagłada – komunizm*, Warszawa 2000.
- Cyra A., Wysocki W., *Rotmistrz Witold Pilecki 1901-1948*, Warszawa 1997.
- Davies N., *Europa walczy 1939-1945. Nie takie proste zwycięstwo*, Kraków 2008.**
- Davies N., *Powstanie '44*, Kraków 2004.**
- Dybkowska A., Żaryn J., Żaryn M., *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 1996.**
- Eisler J., *Siedmiu wspaniałych. Poczet pierwszych sekretarzy KC PZPR*, Warszawa 2004.
- Fiedor K., *Polska i Polacy w polityce III Rzeszy 1933-1939*, Łódź 2005.
- Głowiński T., Igielski R., Lebel M., *Bitewnym szlakiem września 1939 roku. Polskie bitwy i boje w obronie Rzeczypospolitej*, Warszawa – Wrocław 2019.**
- Golik D., Borowski A., Łątkowska M., *Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 r.*, Redakcja i Wydawca Oficyna Wydawnicza Volumen, Warszawa 2013.
- Gontarczyk P., *Polska Partia Robotnicza. Droga do władzy 1941-1944*, Warszawa 2003.
- Grzelak C., *Kresy w czerwieni 1939. Agresja Związku Sowieckiego na Polskę*, Warszawa 2008.
- Grzybek D., Marcinek R., *Historia II wojny światowej – bitwy, dowódcy, kampanie, żołnierze*, Kraków 2009.**
- Historia*, Encyklopedia Szkolna PWN, red. B. Kaczorowski, Warszawa 2009.
- Jaros D., *Polacy a stalinizm 1948-1956*, Warszawa 2000.
- Kalendarium II wojny światowej*, red. Nowik G., Szafran C., Warszawa 2005.
- Kaliński D., *Czerwona zaraza. Jak naprawdę wyglądało wyzwolenie Polski?*, Kraków 2017.
- Kirszak J., *Generał Kazimierz Sosnkowski 1885-1969*, Warszawa 2019.
- Krajewski K., Łabuszewski T., *Wyklęci 1944-1963. Żołnierze podziemia niepodległościowego w latach 1944-1963*, Warszawa 2017.**
- Komornicki S., Bielecki Z. i in., *Wojsko Polskie 1939-1945. Barwa i Broń*, Warszawa 1990.
- Koniuk P., *Zapomniani bohaterowie powojennej Polski*, Gdynia 2014.
- Kunert A., *Ilustrowany przewodnik po Polsce Podziemnej*, Warszawa 1996.**
- Kunert A., *Kronika Powstania Warszawskiego*, Warszawa 2004.
- Łuczak C., *Polska i Polacy w II wojnie światowej*, Warszawa 1993.**
- Mały słownik terminologiczny architektury obronnej w Polsce*, Wrocław 1974.
- Mazur M., *Antykomunistycznego podziemia portret zbiorowy 1945-1956*, Warszawa-Lublin 2019.
- Moczulski L., *Wojna polska*, Warszawa 2009.
- Moorhouse R., *Polska 1939. Pierwsi przeciw Hitlerowi*. Kraków 2019.
- Motyka G., *Na białych Polaków oblawa. Wojska NKWD w walce z polskim podziemiem 1944-1953*, Kraków 2014.

Motyka G., *Od rzezi wołyńskiej do akcji „Wisła”*. Konflikt polsko-ukraiński 1943-1947, Kraków 2011.

Paczkowski A., *Pół wieku dziejów Polski*, Warszawa 2006.

Panecki T., *Polski wysilek zbrojny w drugiej wojnie światowej*, Warszawa 1999.

Pawłowski T., *Sowieci nie wchodzą. Polska mogła wygrać w roku 1939*, Warszawa 2020.

Raack R. C., *Polska i Europa w planach Stalina*, Warszawa 1997.

Roszkowski W., *Historia Polski 1914–2015*, Warszawa 2018.

Siemaszko W., Siemaszko E., *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939-1945*, Warszawa 2008.

Snoch B., *Słownik szkolny. Terminy i pojęcia historyczne*, Warszawa 1990.

Strzembosz T., *Rzeczpospolita Podziemna. Społeczeństwo polskie a państwa podziemne 1939-1945*. Warszawa 2000.

Suleja W., *Józef Piłsudski*, Warszawa 2010.

Szarota T., *Okupowanej Warszawy dzień powszedni, Studium historyczne*. Warszawa 2010.

Szuchta R., *Holokaust. Zrozumieć dlaczego*. Warszawa 2003.

Śladami zbrodni. Przewodnik po miejscach represji komunistycznych lat 1944-1956, red. T. Łabuszewski, Warszawa 2012.

Śląski J., *Żołnierze wyklęci*, Warszawa 1996 (i kolejne wydania).

Topolski J., *Historia Polski, Poznań 2003.*

Wacholc M., *Śpiewnik polski. Wybór pieśni*, Warszawa 1995.

Wieczorkiewicz P.P., *Kampania 1939 roku, t. IV-1 serii Dzieje narodu i państwa polskiego*, Warszawa 2001.

Wieczorkiewicz P.P., *Ostatnie lata Polski niepodległej*, Warszawa 1996.

Wieczorkiewicz P.P., *Ostatnie lata Polski niepodległej. Kampania 1939 roku*, Łomianki 2020, (e-book).

Wielka Księga Armii Krajowej, red. E. Olszek, Kraków 2015.

Wielki atlas historyczny, Warszawa 2002.

Wołek J., *Dzieje Polski w malarstwie i poezji*, Warszawa 1991.

Wnuk R., *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, Warszawa-Lublin 2007.

Wysiedlenia, wypędzenia, ucieczki, 1939-1959. Atlas ziem Polski, Warszawa 2008.

Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” 1945-1948, red. Frazik W., Musiał F., Kraków-Warszawa 2020.

Żaroń P., *General Władysław Sikorski. Żołnierz, mąż stanu, Naczelny Wódz 1939-1943*, Toruń 2002.

Zapraszamy i życzymy powodzenia

Komitety Organizacyjne Konkursu